

MEDNARODNI INŠTITUT ZA MORJE
(INTERNATIONAL OCEAN INSTITUTE):
ZASEDANJI IOI V PIRANU

Med 13. in 16. oktobrom 2004 sta na Morski biološki postaji Nacionalnega inštituta za biologijo v Piranu potekali pomembni zasedanja Mednarodnega inštituta za morje (IOI): sestala sta se Upravni odbor IOI, ki vodi in usmerja delovanje te nevladne organizacije, in Odbor direktorjev operativnih centrov IOI. Slednji – 25 operativnih centrov (OC IOI) deluje v različnih delih sveta (v severni in južni Ameriki, Afriki, Aziji, Oceaniji in Evropi) – so najpomembnejši izvajalci dejavnosti IOI.

Osnovno poslanstvo IOI (www.ioinst.org) je podpora trajnostnemu razvoju ter ohranjanju svetovnega oceana kot vira življenja in širjenje načel skupne dediščine, kot so svečano zapisana v Konvenciji Združenih narodov o pravu morja. IOI si prizadeva za uveljavitev pojma *Pacem in maribus* – mir oceanom za sonaravno gospodarjenje in ohranjanje oceanov v dobro prihodnjih generacij. IOI je kot nevladno, neprofitno mednarodno organizacijo ustanovila Elisabeth Mann Borgese (1918–2002), ki so jo poimenovali "mati oceanov". Hčeri Nobelovega nagradjenca Thomasa Manna, ki je okusila preganjanje in begunstvo, je bilo življenjsko vodilo "mir in pravičnost za vse". Svoje nazore in ideje je uveljavljala tudi v dolgoletnih pogajanjih in pripravi Konvencije ZN o pravu morja, ki jo danes pojmuje kot "morsko ustavo", velike zasluge pa ima tudi za ustanovitev Komisije ZN za trajnostni razvoj. Prva konferenca "*Pacem in maribus*", ki jo je Elisabeth Mann Borgese organizirala na Malti, je tlakovala pot do ustanovitve IOI leta 1972 kot nevladne mednarodne organizacije s sedežem na Malti. Osnovne cilje, kot jih je vizionarsko zasnovala Elisabeth Mann Borgese, IOI na čelu z Upravnim odborom, katerega člani so ugledni strokovnjaki z vsega sveta, prek mreže svojih operativnih centrov uspešno udejanja tudi po ustanoviteljičini smrti.

IOI promovira miroljubno in trajnostno rabo morskega okolja in njegovih virov, osnovne dejavnosti pa

so: izobraževanje in došolanje upravljalcev morskega okolja in virov, sodelovanje pri tematskih izobraževalnih programih Združenih narodov in drugih mednarodnih organizacij; raziskave in analize v podporo iniciativam Združenih narodov za miroljubno, trajnostno gospodarjenje z morskimi viri in za varovanje morja ter podpora nacionalnim in regionalnim iniciativam pri razvoju politike in zakonodaje na tem področju. Za doseg te ciljev IOI organizira odmevne mednarodne konference, predvsem PIM – *Pacem in maribus*, ki je globalni forum za morje – vodstvene seminarje o kritičnih in inovativnih tematikah v zvezi z upravljanjem oceanov; posebno pozornost pa posveča programom podpore in partnerstva pri pripravi in udeležanju miroljubne politike gospodarjenja z morji ter ozaveščanju javnosti. Slovenija je postala članica te ugledne mednarodne organizacije z ustanovitvijo operativnega centra na Morski biološki postaji Piran leta 2003 (IOI OC Slovenija). Operativni center IOI na Morski biološki postaji je skupaj z Mednarodnim centrom za promocijo podjetij Ljubljana in Znanstveno-raziskovalnim središčem Univerze na Primorskem v Kopru pripravil program dela; kot eno prvih skupnih nalog IOI pa je OC Slovenija sprejel organizacijo zasedanj Upravnega odbora in Odbora direktorjev.

Na zasedanju v Piranu je Odbor direktorjev OC IOI sprejel vrsto priporočil za bodoče delo, prevsem pa usmeritve za usklajeno delovanje globalne mreže operativnih centrov s poudarkom na izobraževanju, šolanju, podporo programom za lokalno obalno prebivalstvo ter ženske in otroke. Te usmeritve je podprl tudi Upravni odbor, ki je poudaril potrebo po novi viziji za prihodnost oceanov v času kriz varnosti, naraščajoče revščine in ogroženega okolja. Med drugim je Upravni odbor obravnaval tudi možno svetovalno oz. mediacijsko vlogo IOI pri reševanju sporov pri delimitaciji morskih mej; s tem v zvezi bo skupina vrhunskih strokovnjakov za pomorsko pravo v letu 2005 pripravila študijo. Upravni odbor IOI je kot prednostno vodilo za pripravo bodočih projektov sprejel politiko tematsko zaokroženih vsebin, ki jih IOI skupaj z mrežo operativnih centrov lahko uresničuje na globalni oz. regionalni ravni. Te teme so: raziskave in zaščita koralnih grebenov, integralno gospodarjenje z obalnimi območji, ravnanje v primerih katastrof, vključno z ocenami tveganj in zaščito pred njimi, ter sodelovanje pri dejavnostih v zvezi z Mednarodnim polarnim letom (2007-2008). Izhodišča za slednje je kot gost na zasedanju predstavil dr. Sarukhanian, svetovalec pri WMO (Svetovni meteorološki organizaciji). Na zasedanju je Upravni odbor potrdil poročilo o pripravah na naslednjo konferenco PIM, ki bo v Avstraliji jeseni 2005 ("*Building Bridges towards Integrated Oceans Governance: Linking Ocean Science, Engineering, Technology and Policy*"). Naslednja konferenca PIM bo l. 2007 predvidoma na Malti.

Udeleženci srečanj IOI pred piransko občinsko palačo (Foto: V. Bernetič).

Veliko pozornosti je Upravni odbor IOI posvetil tudi sodelovanju z Združenimi narodi in drugimi mednarodnimi organizacijami, zato je kot gost na zasedanju sodeloval tudi direktor UN DOALOS/OLA (Združeni narodi, Oddelek za oceane in Konvencijo o pravu morja, Urad za pravne zadeve). Direktor dr. Vladimir Golitsyn je predstavil dejavnosti UN DOALOS in Upravni odbor IOI je sprejel priporočilo o prihodnjem sodelovanju zlasti pri programu DOALOS TRAIN-SEA-COAST. Poleg tega bo ob zasedanju Komisije ZN za trajnostni razvoj IOI v aprilu 2005 pripravil poseben sestanek. Prav tako je Upravni odbor sprejel priporočilo o vključevanju IOI v dejavnosti "Desetletje izobraževanja za trajnostni razvoj (2007–2016)", ki jih načrtujejo Združeni narodi. Zato bo IOI poglobil sodelovanje z UNESCO-m in UNEP-om. Upravni odbor IOI je sprejel tudi priporočila o tesnejšem sodelovanju v okviru programov EuroMed in EuroOcean ter drugih sorodnih dejavnostih, ki jih podpira Evropska unija.

Kot gost zasedanja je udeležence pozdravil minister za promet Republike Slovenije prof. dr. Marko Pavliha tako v vlogi predstavnika vlade kot tudi strokovnjaka za mednarodno morsko pravo. Člani Upravnega odbora in

Odbora direktorjev IOI in gostje zasedanja so se tudi udeležili dogodka izpustitve želve v morje. To dejanje – aktivnosti potekajo v okviru programa Sredozemskega akcijskega načrta UNEP v organizaciji regionalnega zavoda za zaščito narave in piranskega akvarija – se simbolično in praktično ujema s poslanstvom in delovanjem IOI v korist življenju v morju kot tudi ciljem sonaravnega gospodarjenja. V imenu gostiteljice – piranske občine – pa je ugledne goste toplo sprejel podžupan g. Žerjal in jim predstavil Piran.

Zasedanji Upravnega odbora in Odbora direktorjev operativnih centrov IOI so s precejšnjo pozornostjo spremljali tudi slovenski mediji: udeleženci so imeli intervjuje za nacionalno televizijo in osrednji slovenski dnevnik DELO, o zasedanju pa so poročala tudi druga sredstva javnega obveščanja.

Prihodnje zasedanje Upravnega odbora IOI in Odbora direktorjev operativnih centrov bo jeseni 2005 Avstraliji (Townsville) pred konferenco *Pacem in mari-bus*.

Alenka Malej